

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 9.03.2025
FU-sak: 11/25		Arkivsaknr.:

Vitenskapelige publikasjoner ved UiB 2024. Foreløpige resultat fra NVI-rapportering og bibliometriske analyser.

Bakgrunn

Norsk vitenskapsindeks (NVI) i Cristin brukes til registrering av bibliografiske referanser for vitenskapelige publikasjoner, som samtidig knyttes entydig til personer med tilhørighet ved institusjoner som er med i Cristin. Rapporteringsinstruksen¹ beskriver myndighetenes krav til det som rapporteres som vitenskapelige publikasjoner. Det er data fra Cristin som er brukt for å lage statistikk om vitenskapelig publisering.

UiBs publikasjoner fra 2024 ble rapportert inn til Cristin den 1. april 2025. Kvalitetssikrede tall for hele UH-sektoren blir offentliggjort av Sikt og HK-dir (DBH) i løpet av dagene etter. **Tallene i dette saksforelegget er derfor foreløpige tall som kan endre seg.** Endelige tall blir publisert på <https://bibliometri.w.uib.no/>.

I år foregår rapporteringen på vanlig måte, men to endringer kan få betydning for rapporteringen framover: 1) Selv om rapporteringen videreføres², er indikatoren for publiseringspoeng fjernet fra den finansielle modellen til UH-sektoren med virkning fra budsjettet for 2025. 2) Etter NVI-rapporteringen skal overgangen til nytt nasjonalt forskningsinformasjons- og arkivsystem, Nasjonalt Vitenarkiv (NVA, Sikt) etter planen starte. (Dette med forbehold om at det blir besluttet i april å sette NVA i produksjon.)³ Cristin settes i så fall i lesemodus, og resultater flyttes til NVA i mai.

Bibliometrigruppen ved Universitetsbiblioteket vedlikeholder bibliometri.w.uib.no og lager analyser på grunnlag av data fra Cristin (og andre datakilder). Videre utarbeider gruppen analyser på bestilling, blant annet fra sentral og lokal ledelse på ulike nivåer, Analysegruppen og Forsknings- og innovasjonsavdelingen. Bibliometrigruppen har egne retningslinjer for ansvarlig bruk av bibliometri⁴, som er i tråd med blant annet rådene fra Det nasjonale publiseringsutvalget.⁵

2. Vitenskapelig publisering

Hovedtrekk ved UiB og andre UH-institusjoner i 2024

Publiseringsvirksomheten ved UiB i 2024 har gått litt ned sammenlignet med 2023. Antall publikasjoner har gått ned med 3 % (4 % målt etter forfatterandeler og publiseringspoeng). Sett i et lengre tidsperspektiv, er dette den laveste produksjonen av forfatterandeler og den nest laveste produksjonen av publiseringspoeng i hele tidsperioden 2015-2024. Men, UiB viser vekst i nivå 2-

¹ <https://www.cristin.no/nvi-rapportering/rapporteringsinstruksen/>

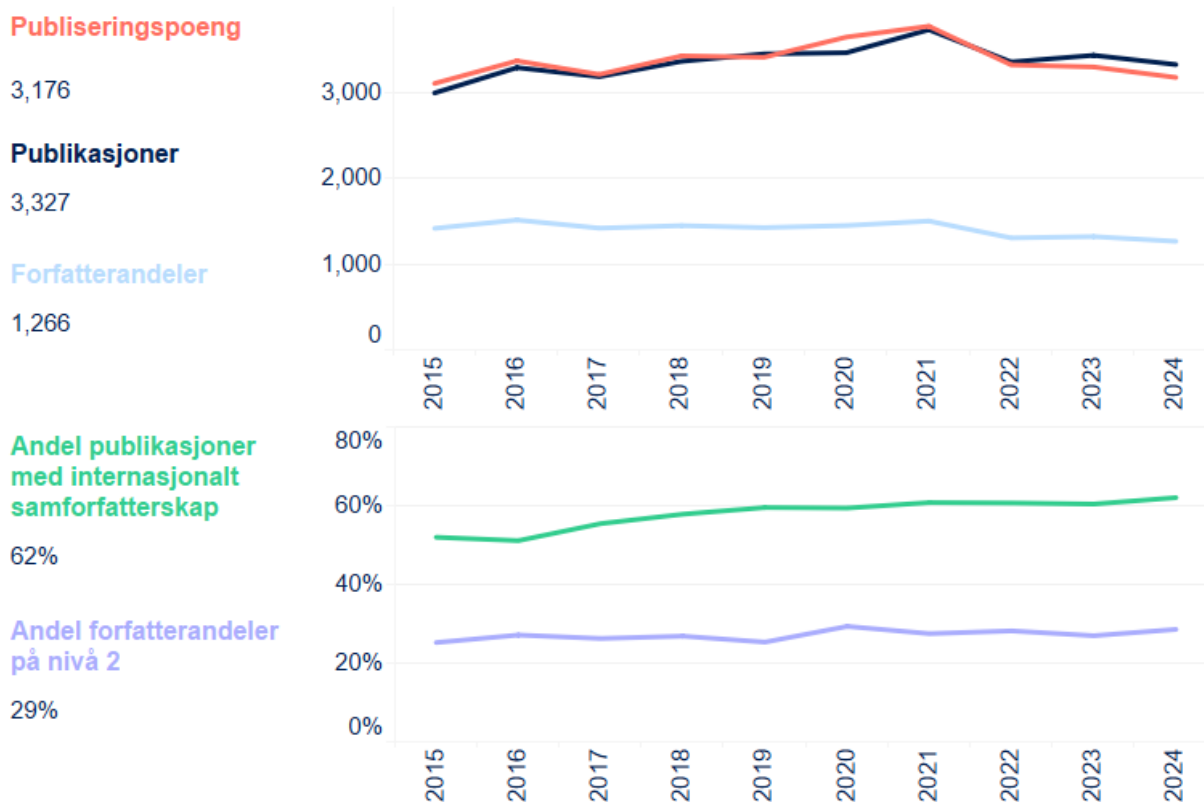
² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-20222023/id2967608/>

³ <https://sikt.no/tiltak/cris-nva-prosjektet>

⁴ <https://www.uib.no/ub/130418/bibliometriske-analyser#retningslinjer-for-bruk-av-bibliometri-ved-universitetsbiblioteket-nbsp->

⁵ <https://npi.hkdir.no/informasjon#lokaltNivaa>

andel og internasjonal publisering. Andel internasjonal publisering er på 62 %, det er det høyeste nivået siden 2015. De siste fem årene har andelen variert mellom 59 og 61 %. Nivå 2-andelen er på 29 %, det har vi bare sett ett år tidligere, i 2020, ellers har UiB ligget mellom 25 og 28 % siden 2015.

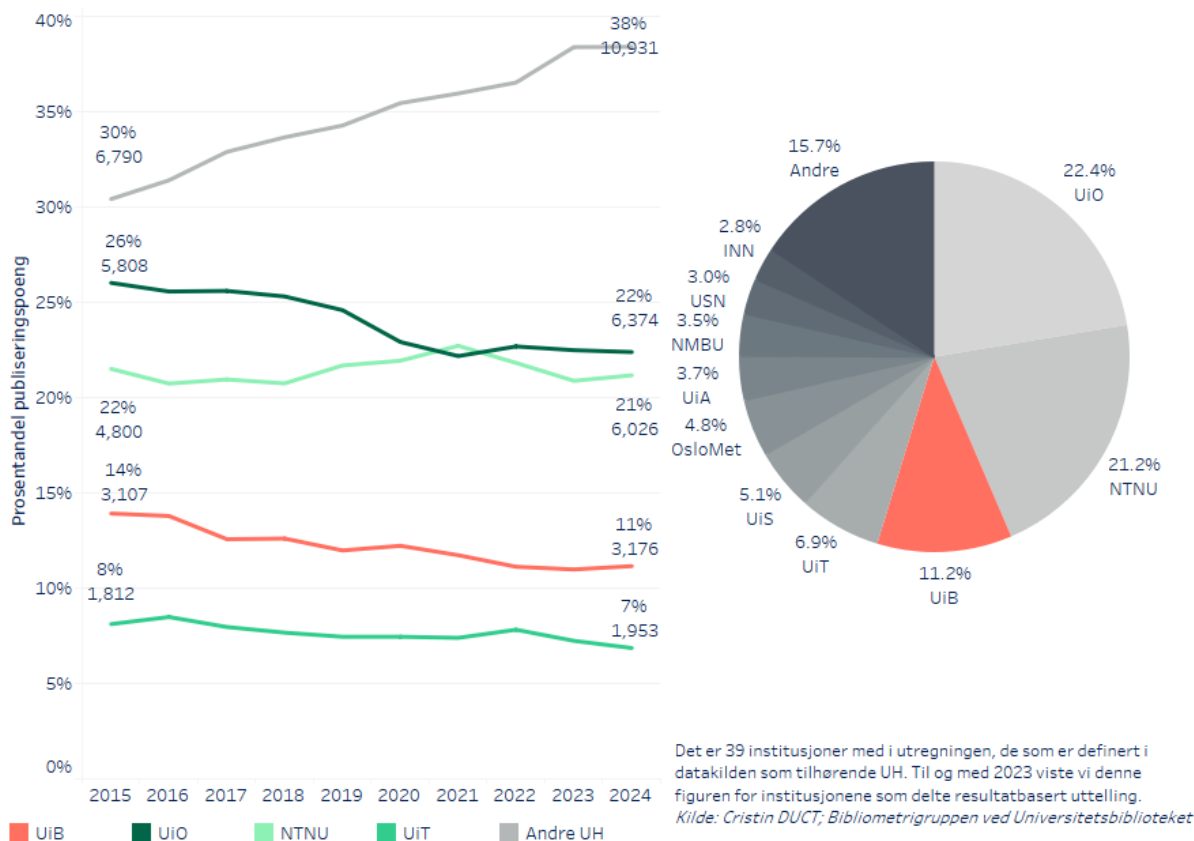
Figur 1 Utvikling for UiB 2015-2024, Kilde: Bibliometrigruppen ved UB, Cristin DUCT

Det er ikke kun ved UiB det er nedgang i publiseringsvolum i 2024. Målt etter antall publikasjoner, viser også UiO og UiT en nedgang 2023-2024 (-3 og -5 % henholdsvis), med NTNU på samme nivå som 2023. Det som også er nytt og interessant i 2024 er fordeling av publiseringspoeng blant UH-institusjoner. Andelen som går til ikke-BOTT institusjoner har økt jevnt siden 2015, men i 2024 ser vi for første gang at den flater ut på 38 %. UiB beholder sin andel på 11 %⁶.

⁶ I år har vi beregnet andel ut fra alle UH-institusjoner, gitt endringene i finansieringsmodellen.

Andel av publiseringspoengene per institusjon

Over tid (til venstre, BOTT + andre) og i 2024 (til høyre, de ti med høyest andel).

Figur 2 Andel av publiseringspoengene per institusjon. Kilde: Bibliometrigruppen ved UB, Cristin DUCT

Vi har hatt nedgang i publisering også sett i forhold til årsverk ved UiB de siste årene. Kunnskapsdepartementet sammenligner institusjoners forskningsproduksjon ved å måle publiseringspoeng per årsverk i vitenskapelige stillinger (undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger, UFF)⁷. For UiB gikk poeng per UFF-årsverk (heretter «poeng per årsverk») ned til 1,38 i 2024, fra 1,41 i de to årene før, og 1,61 i 2021. Dette representerer en nedgang på 14 % siden toppen i 2021. Vi ser noe lignende ved UiO (-12 %), NTNU (-13 %) og UiT (-12 %). Imidlertid ser vi ikke samme mønster ved alle universitetene. For eksempel hadde UiA lignende økning i poeng per årsverk som BOTTene i 2021, men i motsetning til hos dem har det der holdt seg på omtrent samme nivå. Ved UiS ser vi et annet mønster, hvor poeng per årsverk var høyest i 2019-2020, så gikk ned i 2021, og siden har holdt seg jevnt rundt 1,24-1,27.

Hvorfor har poeng per årsverk gått ned og holdt seg lav hos UiB? Dette skyldes en nedgang i forfatterandeler. Mens antall publikasjoner 2022-2024 ligger rundt samme nivå som i 2018-2020 (etter et hopp i 2021), falt forfatterandeler i 2022 og har ikke økt igjen; de siste 3 årene har de vært på det laveste nivået siden Cristin ble innført i 2011. Når antall forfatterandeler er lavere, blir også publiseringspoeng lavere (med mindre nivå 2-publisering eller internasjonalt samforfatterskap øker).

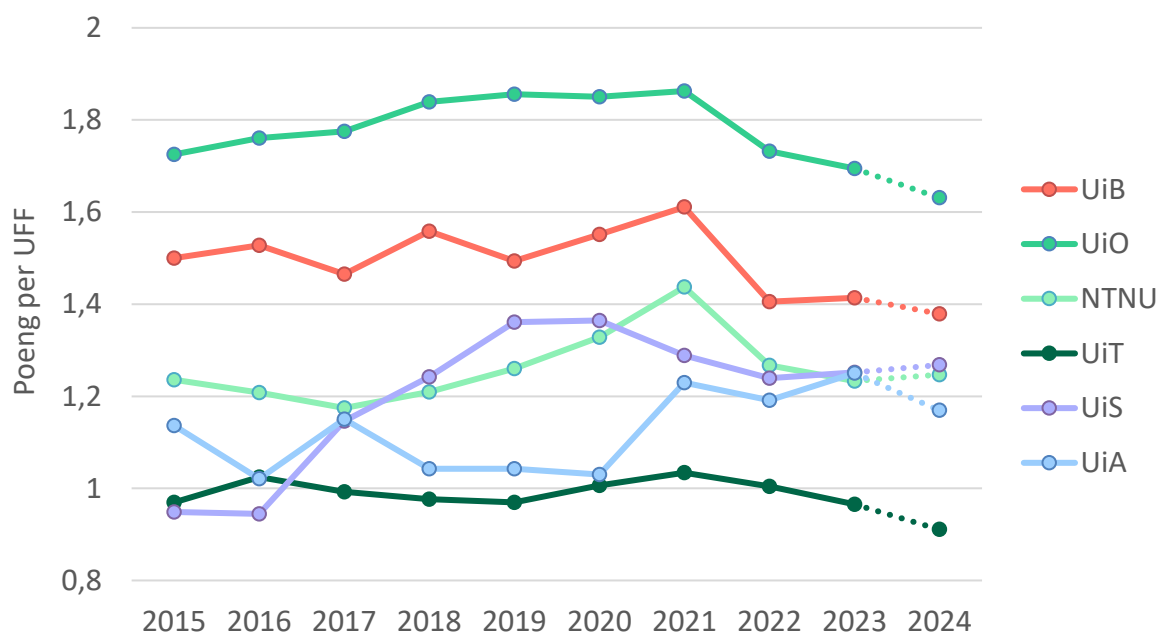
Hvorfor er det så lavere forfatterandeler etter 2021? Pandemien har sannsynligvis spilt en rolle for den høye produksjonen i 2021 og nedgangen i 2022 (Aksnes 2023⁸). Men vi vet ikke hvor stor rolle

⁷ <https://dbh.hkdir.no/dbh-old/dokumentasjon/stillingskoder.action>

⁸ <https://hdl.handle.net/11250/3098556>

pandemien spiller i 2023/2024, og det er mulig at andre momenter har større betydning. Allerede i saksforelegget i [sak om vitenskapelig publisering i fjor](#), trakk vi fram at samforfatterskap øker i alle fagfelt i UH-sektoren. Median antall medforfattere har økt fra 3 til 4 de siste 10 år⁹. Dette betyr at selv om akademikere publiserer samme antall publikasjoner som de gjorde for noen år siden, er det i snitt flere medforfattere per publikasjon, og dermed blir hver forfatters andel av poengene for publikasjonen lavere. Denne endringen er bare synlig hvis man ser på forfatterandeler og poeng, ikke hvis man forholder seg til hele publikasjoner.

I tillegg er det flere faktorer som muligens kan påvirke antall publikasjoner, allerede i dag og/eller i framtiden. Den store veksten i publiseringsvolumet globalt har blitt tematisert i diskusjoner om vitenskapelig kvalitet¹⁰. Det er endringer i hvordan finansører og nasjonale registre forholder seg til utgivere som publiserer mange artikler raskt (f.eks. spesialutgaver). Initiativer i forskningsevaluering (for eksempel CoARA¹¹) sikter på å sette standarder som ikke verdsetter kvantitet for høyt. UH-institusjoner står også i en annen økonomisk situasjon enn de gjorde i 2020, det kan muligens påvirke publisering via endringer i arbeidsfordeling eller forskningsaktiviteter.

Figur 3 Publiseringspoeng per UFF for utvalgte institusjoner. Tall er foreløpige for 2024. Kilde: Bibliometrigruppen ved UB, Cristin DUCT og DBH

UiB produserte 15 % færre poeng per årsverk enn UiO i 2024, og denne forskjellen er ganske stabil over tid (13-20 %).

Åpen tilgang

Andelen publikasjoner fra UiB som er åpent tilgjengelige er fortsatt høy. På rapporteringstidspunktet er 78 % av alle publikasjoner og 85 % av tidsskriftpublikasjonene åpent tilgjengelige. 92 % av tidsskriftpublikasjonene er lastet opp i Cristin. Som i 2023, har andelen tidsskriftartikler som er gjort åpent tilgjengelig ved hybrid publisering (altså kjøpt fri fra ellers abonnementsbaserte tidsskrifter) økt, og er på 38 % i 2024. Dette tyder på at UiBs forskere i økende grad publiserer i tidsskrifter som

⁹ Internasjonalt ser man også økning, f.eks. Thelwall & Maflahi (2022) Research coauthorship 1900–2020: Continuous, universal, and ongoing expansion. *Quantitative Science Studies* 3 (2): 331–344. doi: https://doi.org/10.1162/qss_a_00188

¹⁰ <https://www.khrono.no/vekst-i-publisering-hva-med-kvaliteten/934626>

¹¹ <https://coara.eu/agreement/the-commitments/>

er omfattet av publiser og les-avtalene Universitetsbiblioteket inngår med utgiverne. Det er ikke avtale med Wiley for hybrid publisering i 2025, og vi vil følge med på om dette påvirker statistikken.

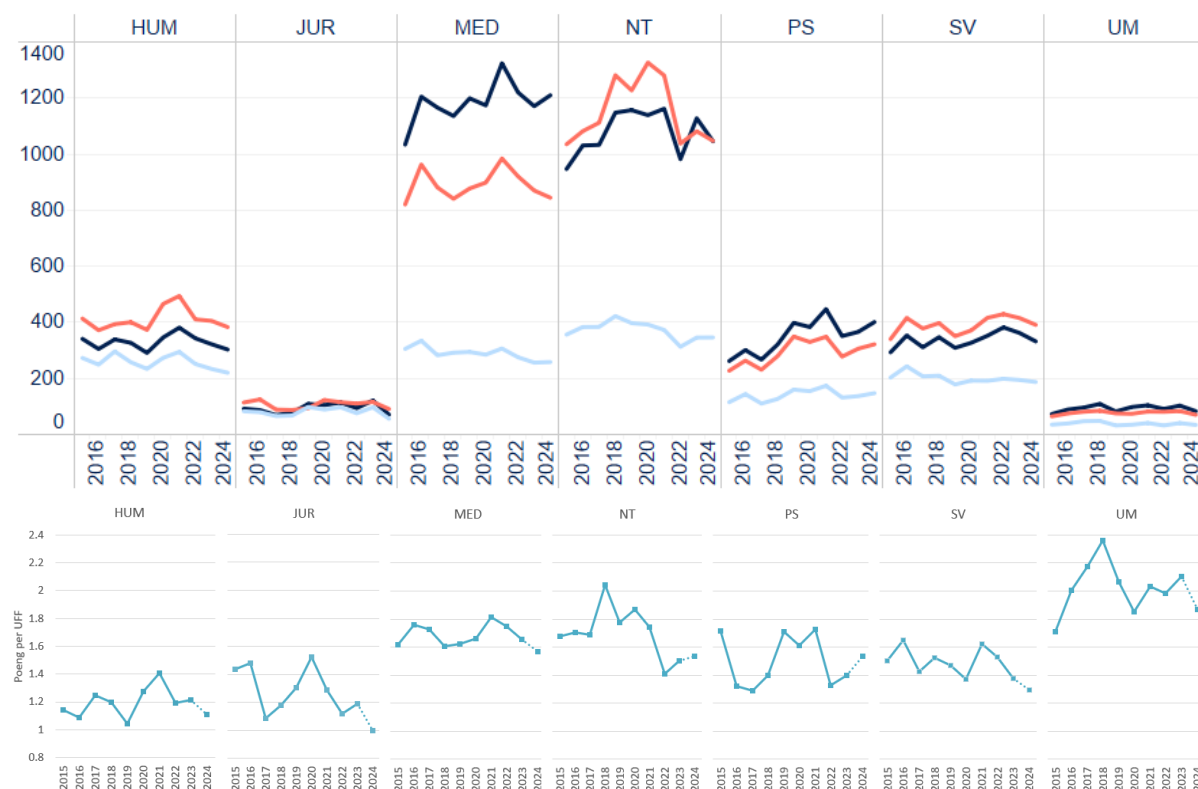
For tidsskriftpublikasjoner på nivå 1 er fortsatt nesten halvparten (49 %) tilgjengelige som gull åpen tilgang, altså i åpne tidsskrifter, mens på nivå 2 er en tilsvarende andel (50 %) tilgjengelige gjennom hybrid åpen tilgang. Andel åpent tilgjengelig er ca. det samme på nivå 1 (86 %) og 2 (84 %).

Fakultetene

På fakultetsnivå vil tallene naturlig variere mer fra år til år enn på aggregert nivå, spesielt gjelder det fakultetene med færre ansatte og publikasjoner.

Det finnes ett fakultet, PS, hvor publiseringsvolumet entydig har gått opp i 2024. Ved de fleste fakultetene (HUM, JUR, SV og UM) har publiseringen gått ned. Over tid ser vi ikke noen vedvarende opp- eller nedadgående trend hos disse fire, med et mulig unntak for poeng per årsverk hos JUR og SV (men det er få UFF-årsverk på JUR, som gjør det mer utsatt for svingninger). Hos MED og NT er bildet enda mindre entydig. MED har en økning i publikasjoner fra 2023 til 24, lite endring i forfatterandeler, men nedgang i både poeng og poeng per årsverk. Nedgang i poeng kan skyldes nedgang i nivå 2-publiserings (fra 22 til 18 %). NT har hatt nedgang i antall UFF-årsverk, og fikk dermed litt flere poeng per årsverk enn i 2023, til tross for nedgang både i antall publikasjoner og poeng.

Økningen i nivå 2-publiserings er størst ved HUM, JUR og UM. På HUM er dette en del av en positiv trend, der har nivå 2-publiserings økt fra 22 % i 2015 til 38 % i 2024. Mer informasjon om publisering ved fakultetene er tilgjengelig på bibliometri.w.uib.no.

Figur 4 Publiseringer (mørkeblå), publiseringspoeng (rød) og forfatterandeler (lyseblå) (over) og publiseringspoeng per UFF-årsverk (under) ved fakultetene ved UiB. Tall er foreløpige for 2024. KMD er ikke med i denne oversikten fordi vitenskapelig publisering ikke er den primære arbeidsformen ved fakultetet.

